

Główni przedstawiciele École de Paris - Modigliani i Chagall

- Główni przedstawiciele École de Paris - Modigliani i Chagall

Główni przedstawiciele École de Paris - Modigliani i Chagall

Marc Chagall, „Paryż przez okno”, 1913, Museum of Modern Art., Nowy Jork, Stany Zjednoczone Ameryki, [wikimedia.org](https://www.wikimedia.org/), domena publiczna

Ważne daty

1887-1920 – lata życia Amadeo Modigliani

1887-1985 – lata życia Marca Chagalla

1916 – Amadeo Modigliani maluje *Portret Jacques’a Lipchitza i jego żony Berthe Lipchitz*

1922 – Przeprowadzka Chagalla do Paryża

1938 – powstaje obraz *Ukrzyżowanie* autorstwa Chagalla

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

I. Rozwijanie zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce. Uczeń:

10. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce oraz środowisk artystycznych.

1. wykazuje się znajomością chronologii dziejów sztuki, z uwzględnieniem:

g) sztuki 1 połowy XX wieku (fowizm, ekspresjonizm, kubizm, futurizm, formizm, koloryzm, abstrakcjonizm geometryczny i niegeometryczny, dadaizm, surrealizm, konstruktywizm, École de Paris, styl art déco,

2. wymienia cechy sztuki poszczególnych epok, kierunków i tendencji;

4. prawidłowo sytuuje w czasie i w przestrzeni geograficznej poszczególne epoki, style, kierunki i tendencje w sztuce;

5. charakteryzuje i opisuje sztukę powstałą w obrębie poszczególnych epok, kierunków i tendencji;

7. łączy najistotniejsze dzieła ze środowiskiem artystycznym, w którym powstały;

9. analizuje teksty pisarzy, filozofów, krytyków sztuki i artystów, interpretuje je i wskazuje wpływ tych wypowiedzi na charakter stylów, epok i tendencji w sztuce oraz na kształt dzieła;

II. Zapoznavanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

13. dokonuje opisu i analizy, w tym porównawczej, dzieł z uwzględnieniem ich cech formalnych:

c) w malarstwie i grafice: kompozycji, koloru, sposobów ukazania iluzji przestrzeni, kształtowania formy przez światło, w dziełach figuratywnych stopnia oddania rzeczywistości lub jej deformacji;

18. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat dzieł sztuki.

2. wskazuje twórców najbardziej reprezentatywnych dzieł;

3. umiejscawia dzieła w czasie (wskazuje stulecie powstania dzieł sztuki dawnej, a w przypadku dzieł sztuki nowoczesnej i współczesnej datuje je z dokładnością do połowy wieku), w nielicznych przypadkach, dotyczących sztuki nowoczesnej i współczesnej, zna daty powstania dzieł lub datuje je z dokładnością jednej dekady;

5. wymienia podstawowe gatunki w dziełach sztuk plastycznych, m.in. portret (w tym autoportret, portret psychologiczny i oficjalny), pejzaż (w tym: weduta, marina, pejzaż ze sztafażem), sceny: rodzajowa, religijna, mitologiczna, historyczna (w tym batalistyczna), martwa natura, akt;

III. Zapoznavanie z dorobkiem najwybitniejszych twórców dzieł architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

1. wymienia najistotniejszych twórców dla danego stylu lub kierunku w sztuce;

2. zna najwybitniejsze dzieła z dorobku artystycznego wybitnych przedstawicieli poszczególnych epok, kierunków i tendencji w sztuce od starożytności po czasy współczesne, z uwzględnieniem artystów schyłku XX i początku XXI wieku;

3. sytuuje twórczość artystów powszechnie uznawanych za najwybitniejszych w czasie, w którym tworzyli (z dokładnością do jednego wieku, a w przypadku twórców sztuki nowoczesnej i współczesnej – z dokładnością do połowy wieku) oraz we właściwym środowisku artystycznym;

4. łączy wybrane dzieła z ich autorami na podstawie charakterystycznych środków formalnych;

5. na podstawie przedłożonych do analizy przykładów dzieł formułuje ogólne cechy twórczości następujących twórców: Fidiasz, Poliklet, Praksyteles, Giotto, Jan van Eyck, Hieronim Bosch, Masaccio, Sandro Botticelli, Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Andrea Mantegna, Piero della Francesca, Rafael Santi, Giorgione, Tycjan, Jacopo Tintoretto, Pieter Bruegel Starszy, Albrecht Dürer, Hans Holbein Młodszy, Donatello, Filippo Brunelleschi, Andrea Palladio, El Greco, Caravaggio, Gianlorenzo Bernini, Francesco Borromini, Diego Velázquez, Bartolomé Esteban Murillo, Georges de la Tour, Nicolas Poussin, Claude Lorrain, Peter Rubens, Anton van Dyck, Frans Hals, Rembrandt van Rijn, Jan Vermeer van Delft, Antoine Watteau, Jacques Louis David, Jean Auguste Dominique Ingres, Antonio Canova, Berthel Thorvaldsen, Francisco Goya, Eugène Delacroix, Caspar David Friedrich, William

Turner, John Constable, Gustave Courbet, Jean François Millet, Eduard Manet, Claude Monet, Edgar Degas, August Renoir, Georges Seurat, Vincent van Gogh, Paul Gauguin, Paul Cézanne, Henri de Toulouse-Lautrec, August Rodin, Gustaw Klimt, Alfons Mucha, Antonio Gaudí, Edward Munch, Henri Matisse, Pablo Picasso, Umberto Boccioni, Wasyl Kandinsky, Piet Mondrian, Kazimierz Malewicz, Marcel Duchamp, Giorgio de Chirico, Salvador Dalí, René Magritte, Marc Chagall, Amadeo Modigliani, Jackson Pollock, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg, Francis Bacon, Yves Klein, Niki de Saint Phalle, Christo, Duane Hanson, Victor Vasarely, Alberto Giacometti, Constantin Brancusi, Henry Moore, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright, oraz artystów polskich i działających w Polsce (m.in. takich jak: Wit Stwosz, Bartłomiej Berrecci, Tylman z Gameren, Dominik Merlini, Bernardo Belotto, Marceli Bacciarelli, Piotr Aigner, Piotr Michałowski, Artur Grottger, Henryk Rodakowski, Jan Matejko, Józef Chełmoński, Maksymilian i Aleksander Gierymscy, Józef Brandt, Olga Boznańska, Józef Pankiewicz, Władysław Podkowiński, Jan Stanisławski, Leon Wyczółkowski, Henryk Siemiradzki, Xawery Dunikowski, Stanisław Wyspiański, Józef Mehoffer, Jacek Malczewski, Witold Wojtkiewicz, Witkacy, Leon Chwistek i inni przedstawiciele grupy formistów, przedstawiciele grupy Rytm, kapistów i grupy „a.r.”, Tadeusz Makowski, Andrzej Wróblewski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Alina Szapocznikow, Władysław Hasior, Roman Opałka, Magdalena Abakanowicz);

6. porównuje dzieła różnych artystów tworzących w podobnym czasie;

8. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat twórczości wybitnych artystów.

IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką oraz techniką wykonania. Uczeń:

2. zna terminologię związaną z opisem formy i treści dzieła malarskiego, rzeźbiarskiego i graficznego, w tym m.in. nazwy formuł ikonograficznych, słownictwo niezbędne do opisu kompozycji, kolorystyki, relacji przestrzennych i faktury dzieła;

6. właściwie stosuje terminy dotyczące opisu treści i formy dzieł sztuk plastycznych;

V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Uczeń:

3. łączy dzieło z muzeum lub miejscem (kościół, pałace, galerie), w którym się ono znajduje.

Nauczysz się

określać czym był École de Paris;

wymieniać nazwiska najważniejszych twórców tego okresu;

wymieniać najważniejsze prace stworzone przez Modiglianiego i Chagalla;

definiować pojęcia: akt, kubizm, quattrocento.

École de Paris – cechy szkoły malarskiej

Mianem École de Paris – szkoły paryskiej zwykło się określać malarzy obcokrajowców, którzy w latach około 1905–1930 osiedli i tworzyli w Paryżu.

Według przynależności do kierunków lub ugrupowań artystycznych. W sztuce XX wieku, z jej mnogością „-izmów”, niewielu jest artystów, którzy sami by nie zgłosili akcesu do któregoś z artystycznych kierunków lub też nie zostali w nie włączeni przez krytykę. Wyjątkiem jest tu właśnie Ecole de Paris. Tym wychodzącym wtedy z użycia terminem zaczęto już w początku lat dwudziestych nazywać paryskie środowisko artystów przybyłych spoza Francji. Sięgnięto po to określenie chyba właśnie dlatego, że dla twórców tych trudno było znaleźć inny wspólny mianownik poza miejscem zamieszkania, które sami wybrali. Nie tworzyli formalnego ugrupowania ani stowarzyszenia. Nie łączył ich żaden wspólny artystyczny program. Nie wystawiali wspólnie. Niektórych łączyła przyjaźń, innych stosunki koleżeńskie czy towarzyskie – ale nie były one artystyczną więzią. Obecnie tym pojęciem określa się głównie cudzoziemców, którzy w owych latach przybyli do Paryża z Europy Środkowo-Wschodniej, często żydowskiego pochodzenia. Dla tych przybyszów z kresów Europy, z rosyjskich, polskich, białoruskich, żydowskich wsi i miast, w których mieszały się różne rasy, wiary, tradycje i kultury, zetknięcie się z artystyczną atmosferą Paryża okazało się impulsem wyzwalamym niezwykle twórcze możliwości.

Szkoła paryska była różnorodna i bogata w indywidualności. Legenda Montparnasse'u na pierwsze miejsce wśród nich wysuwa postacie najbardziej dramatyczne, jak Włoch Amadeo Modigliani czy Bułgar Jules Pascin, lub bujne i malownicze, jak pochodzący z Krakowa Mojżesz Kisling czy Japończyk Foujita. Z Polski pochodzili także Ludwik Markus, znany pod artystycznym pseudonimem Louis Marcoussis, Mela Muter i Tadeusz Makowski. Najwybitniejszymi artystami w tym środowisku byli jednak przede wszystkim malarze Marc Chagall i Chaim Soutine.

Baśniowa twórczość Chagalla

Najbogatszą artystyczną osobowością wśród malarzy zaliczanych do *Ecole de Paris* był Marc Chagall (1887–1985), pochodzący z prostej żydowskiej rodziny z białoruskiego Witebska.

Jeszcze jako Mosze Segal studiował w petersburskiej Akademii oraz u malarza Lwa Baksta, znanego głównie dzięki dekoracjom i kostiumom do Baletów Rosyjskich Sergiusza Diagilewa, robiących wówczas karierę w Paryżu.

W 1910 Chagall znalazł się w Paryżu, gdzie wszedł w artystyczno-przyjacielski krąg awangardowych malarzy i poetów. Na jego malarstwo miał wpływ formujący się właśnie w tym środowisku [kubizm](#). Już wówczas twórczość Chagalla kształtowała poetycka na wskroś wyobraźnia, nasycona wspomnieniami dzieciństwa i młodości, wyniesionymi z żydowskich wiosek i miasteczek, ich tradycji, obyczajów, folkloru.

Lata wojny i pierwsze, dla rosyjskiej awangardy lata porewolucyjne Chagall spędził w Rosji. Zaangażowany był w działalność organizacyjną i założył szkołę artystyczną w rodzinnym Witebsku.

W 1922 roku osiadł na stałe we Francji. Pozostając przez całe długie życie wierny swemu pochodzeniu, wybrał Paryż, gdyż jak pisał: W Paryżu nie odwiedzałem Akademii Sztuk Pięknych ani profesorów. Samo to miasto było mi krok po kroku nauczycielem we wszystkim. (...) Otaczało je coś z owej nadzwyczajnej atmosfery oświeconej wolności której nigdzie indziej nie znalazłem*. Chagall stosunkowo szybko zyskał uznanie dla swej sztuki. Stapiając osobistą wizję z inspiracjami czerpanymi z różnych kierunków sztuki nowoczesnej, stworzył własny, dziś dla każdego rozpoznawalny styl, jakby utkany z marzeń i wspomnień, pełen liryzmu i czułości.*

Chagall stosunkowo szybko zyskał uznanie dla swej sztuki. Stapiając osobistą wizję z inspiracjami czerpanymi z różnych kierunków sztuki nowoczesnej, stworzył własny, dziś dla każdego rozpoznawalny styl, jakby utkany z marzeń i wspomnień, pełen liryzmu i czułości. Jego obrazy przesycane są, tak podobającą się w Paryżu, słowiańsko-żydowską melancholią.

W baśniowo-sennych pejzażach białoruskich wiosek, wśród rozchwianych, drewnianych zabudowań polatują krowy i kozy, krążą uskrzydłone ryby, szybują zegary i menory, skrzypkowie grają na dachach, a objęci kochankowie toną w kiściach bzów. Urzekająca jest malarska uroda tych wyobrażeń. Głęboko zrośnięta z żydowską tradycją twórczość Chagalla nabrała dramatycznego tonu w latach nazizmu, gdy malarz – choć sam bezpieczny – stał się świadkiem zagłady tego świata, z którego wyrósł i którego obraz zatrzymał i opromienił swoją sztuką. Po II wojnie niemłody już, ale niezwykle żywotny artysta tworzył w różnych technikach i skalach: uprawiał grafikę i ceramikę, projektował gobeliny i witraże, robił ilustracje.

Zmarł w 1985 roku jako niemal stuletni nestor malarstwa nowoczesnego. Od dawna cieszył się uznaniem i szeroką popularnością. Obsypywany najbardziej prestiżowymi zamówieniami zaprojektował witraże do gotyckiej katedry w Reims i namalował plafon w dziewiętnastowiecznej Operze paryskiej. Jego dzieła zdobią synagogę i parlament w Jerozolimie, siedzibę Organizacji Narodów Zjednoczonych i Lincoln Center w Nowym

Jorku. Odszedł w pełni sławy, powszechnie uważany za jednego z największych malarzy tego stulecia.

Marc Chagall, „Białe Ukrzyżowanie”, 1938, Chicago Art Institute, Chicago, Stany Zjednoczone Ameryki, pinimg.com, CC BY 3.0

Marc Chagall, „Do mojego narzeczonego”, 1911, Philadelphia Museum of Art, Filadelfia, Stany Zjednoczone Ameryki, wikimedia.org, domena publiczna

Marc Chagall, „Ja i wieś”, 1911, Museum of Modern Art., Nowy Jork, Stany Zjednoczone Ameryki, pinimg.com, CC BY 3.0

Marc Chagall, „Trzy i pół godziny”, 1911, Philadelphia Museum of Art., Filadelfia, Stany Zjednoczone Ameryki, phoenixvillechamber.org, CC BY 3.0

Modigliani - portrecista i artysta przeklęty

Amadeo Modigliani (1884–1920) po zakończeniu studiów malarskich w Wenecji (Włochy) przeprowadził się w 1907 roku do Paryża. Ucieleśniał wszystkie cechy „artysty przeklętego” – utalentowany, piękny, kochany przez kobiety, niszczone przez alkohol, narkotyki, gruźlicę.

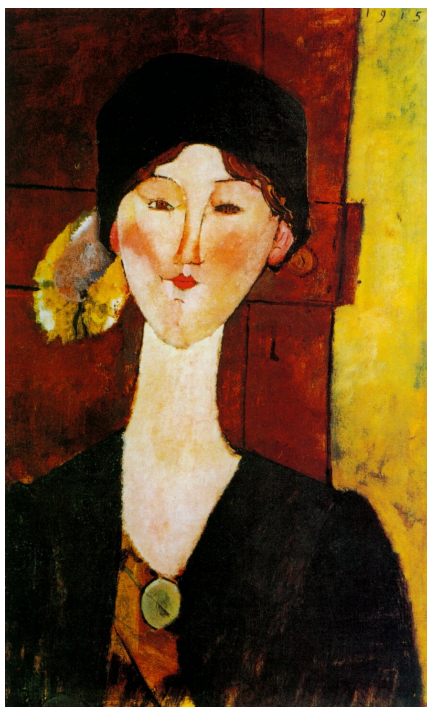
Opiekunem i marszandem Modiglianiego był Leopold Zborowski, dla którego wykonał większość obrazów w ostatnich latach życia.

Pośmiertna kariera malarstwa Modiglianiego była szybka, ale przyczynił się do tego i tragiczny los artysty, i charakter jego sztuki. Malarz stopił w niej wpływy włoskiego

Quattrocenta i manieryzmu z nowoczesnymi inspiracjami, czerpanymi głównie z modnej wśród kubistów rzeźby murzyńskiej; sam Modigliani również rzeźbił. Malował przede wszystkim **akty** i portrety. Ciała jego nagich modelek nie ulegały jednak ostrej, kubistycznej czy „murzyńskiej” deformacji. Ujęte w płytkej przestrzeni postacie o długich, wygiętych szyjach i migdałowych oczach bez źrenic tchną melancholią i wdziękiem, który przesądził chyba o wielkiej, do dziś żywej popularności tych wizerunków, wciąż chętnie kupowanych w postaci reprodukcji.

Amadeo Modigliani, „Portret Jacques’a Lipchitza i jego żony Berthe Lipchitz”, 1916, Art Institute of Chicago, Chicago, Stany Zjednoczone Ameryki, [wikimedia.org](https://www.wikimedia.org/), domena publiczna

Amedeo Modigliani, „Autoportret”, 1919, Museu de Arte Contemporânea da Universidade de São Paulo, São Paulo, Brazylia, [wikimedia.org](https://www.wikimedia.org/), domena publiczna

Amedeo Modigliani, „Portret Beatrice Hastings przed drzwiami”, 1915, Nowy Jork, Stany Zjednoczone Ameryki, [pinterest.fr](https://www.pinterest.fr/), CC BY 3.0

Ćwiczenie 1

Źródło: Barbara Maria Gawęcka.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, cc0.

Ćwiczenie 2

Źródło: Barbara Maria Gawęcka.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, cc0.

Ćwiczenie 3

Termin określający imigrantów-artystów mieszkających i pracujących w Paryżu w latach 1905-1930 to:

☐ École de Paris

☐ Szkoła z Pont-Aven

☐ Pieriedwiźnicy

Źródło: Barbara Maria Gawęcka.

Ćwiczenie 4

Wskaż dzieła Amadeo Modiglianiego.

☐ Skrzypek

☐ Portret Leopolda Zborowskiego

☐ Paryż przez okno

☐ Do mojego narzeczonego

☐ Portret Diego Rivery

☐ Portret Paula Guillaume'a

Ćwiczenie 5

Źródło: online skills.

Ćwiczenie 6

Uzupełnij luki w tekście.

Najbogatszą artystyczną osobowością wśród malarzy zaliczanych do [] był Marc Chagall (1887-1985), pochodzący z prostej żydowskiej rodziny z białoruskiego Witebska.

Jeszcze jako [] studiował w petersburskiej Akademii oraz u malarza Lwa Baksta, znanego głównie dzięki dekoracjom i kostiumom do Baletów Rosyjskich Sergiusza Diagilewa, robiących wówczas karierę w [].

Źródło: online skills.

Ćwiczenie 7

Amadeo Modigliani był:

☐ Szwajcarem

☐ Włochem

☐ Hiszpanem

Źródło: online skills.

Słownik pojęć

Akt

szt. plast. przedstawienie nagiej postaci ludzkiej;

Kubizm

[fr. cubisme < łac. cubus 'sześcian', 'kostka'], kierunek w malarstwie i rzeźbie zainicjowany we Francji ok. 1906, który odegrał decydującą rolę w przeobrażeniach sztuki XX w.

Quattrocento

termin włoski odnoszący się do sztuki i kultury wczesnego i początku dojrzałego renesansu we Włoszech, przypadających na XV w.

Słownik pojęć został opracowany na podstawie:

encyklopedia.pwn.pl

Galeria dzieł sztuki

Marc Chagall, „Białe Ukrzyżowanie”, 1938, Chicago Art Institute, Chicago, Stany Zjednoczone, pinimg.com, CC BY 3.0

Bibliografia

Alfred Werner, „Amedeo Modigliani”, Artes, Warszawa 1994

Doris Krystof, „Amedeo Modigliani: 1884–1920. Poezja patrzenia”, Edipresse, Warszawa 2005

Ingo F. Walther, Rainer Metzger, „Marc Chagall 1887-1985 - malarstwo jako poezja”,
Edipresse, Warszawa 2005

Jonathan Wilson, „Marc Chagall: biografia”, W.A.B., Warszawa 2008